

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta . . . 5.— „
četrt leta . . . 2:50 „
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 8 h.
Oznaniha sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Vabilo

VIII. rednemu občnemu zboru Učiteljske tiskarne v Ljubljani

registrovane zadrage z omejeno zavezo
ki bo

dne 10. maja 1914 ob 10. uri dopoldne
v Ljubljani, Franciškaška ulica št. 6.

VZPORED:

1. Poročilo upravnega sveta o združnem poslovanju.
2. Čitanje revizijskega zapisnika z dne 15. decembra 1913 in ukrepi vsled istega.
3. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku za leto 1913.
4. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
5. Predlog upravnega sveta o razdelitvi čistega dobička.
6. Volitev v upravni svet.
7. Volitev nadzorstva.
8. Slučajnosti.

Ljubljana, 23. aprila 1914.

Za upravni svet:

Predsednik: Član upravnega sveta:
Karel Wider, s. r. Fran Črnagoj, s. r.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem je zborovala v ponedeljek in torek po Veliki noči v Mariboru v Narodnem domu.

DELEGACIJSKO ZBOROVANJE.

Iz delegacijskega zborovanja, ki je trajalo v ponedeljek od 3. popoldne do pol 10. ure zvečer, posnemamo sledeče:

Predsednikov pozdrav.

Predsednik tov. Rajšp pozdravi zastopnike društev najsrčneje ter se spomi-

nja umrlih, vrlih tovarišev Kauklerja, Zihra in Strelica. Tovarish Požegar, predsednik mariborskega učiteljstva, pozdravi navzoče v imenu tega društva.

Zatem je podal predsednik Rajšp poročilo o delovanju Zveze in odbornikov Lehrerbunda v prid izboljšanju našega gmotnega položaja, katero poročilo se vzame po nekaterih pojasnilih z odobravanjem v znanje. Poudarja se držati strogo disciplino, ter ne postopati na lastno pest, kakor so to storila nekatera društva z raznimi zahvalami. Glede nadaljnjega postopanja odbornikov Lehrerbunda v zadevi regul. plač se tem naroča, da se zavzemajo krepko za pravice vsega učiteljstva, da se ne krajšajo pravice učiteljskim parom ter interpelira v Lehrerbundu, zakaj je popustil v zadevi odprave tretjinenja podučiteljskih let. Sklene se, da naj učiteljstvo ne piše o regulaciji v nestanovskih listih, a dopise v stanovske liste naj pošilja časnikarskemu odseku, ki presodi, kar spada v javnost.

Tajnikovo poročilo.

Tajnik tov. Tomažič poroča, da šteje zveza danes v 16 učiteljskih društvih 618 članov; število je od preteklega leta za 19 naraslo. Nadalje poda statistiko organiziranega in neorganiziranega učiteljstva, iz katere je razvidno žalostno dejstvo, da se nahaja izven organizacije 28% slovenskega učiteljstva, dočim znaša število neorganiziranih pri Nemcih le 11,5%. Temu je kriva brezbriznost, ki škoduje našemu ugledu. Kako naj zahtevamo ravnopravnost z nem. tovariši, ko se ne brigamo za organizacijo, ter jih taka množina stoji izven našega delovanja. Na okr. učit. društvih je, da temu sramotnemu dejstvu odpomorejo. Zveza je imela tri odbore seje, v katerih se je večinoma razpravljalo o našem prepornem vprašanju, o regulaciji naših plač. Poleg tega pa si je Zveza s svojim taktičnim in odločnim nastopom vedela pridobiti ugled in spoštovanje pri svojih nemških tovariših, tako da se danes ne moremo pritoževati čez preziranje nemških tovarišev. — Glede uvedbe Widrovega »Mojega prvega berila« je podala za

njih uvedbo Zveza okrožnice, žal, niso v vseh okrajih vedeli upoštevati vrlin te knjige, ter je bil sprejet sklep za uvedbo le v 6 okrajih. Čudno je, da je dež. šol. svet v Gornjegrajskem okraju naravnost prepovedal uvesti to knjigo, dočim ostali okraji niso do danes dobili nobene rešitve. Ako stori učiteljstvo na letošnjih uradnih konferencah svojo dolžnost, je upati, da imamo prihodnje leto v rabi to knjigo na vseh naših šolah.

Blagajnikovo poročilo.

Iz blagajnikovega poročila tov. Gnusa je razvidno, da je imela Zveza preteklo leto 743 K 08 h dohodkov in 558 K 20 h stroškov, torej 184 K 88 h prebitka. Za Zvezin sklad je nabranih do danes 633 K 87 h; tozadevnemu pozivu se je odzvala večina učiteljstva. Da so se tudi temu davku zopet nekateri odtegnili, bodi njim v sramoto tukaj omenjeno. Društva naj naznanijo imena teh vodstev, da poznamo na tak način zanikrneže ter po potrebi objavimo njih imena. — Sklenilo se je, da se za Zvezin sklad pobira naprej vsako leto, leto, dokler ne dosežemo 10.000 K, od katere vsote bi se uporabljale obresti v stanovske namene. Za leto, ko je imel Lehrerbund izredno stroškov v doseg izboljšanja našega gmotnega položaja, podari v njega blagajnico Zveza od tega sklada 100 K.

Predlogi in nasveti.

Dnevni red za občni zbor je sprejet, kakor ga je določil odbor, ter se predlaga Knafličevo predavanje o 500letnici ustoličenja koroških vojvod za Zavezino zborovanje v Pulju.

O sanaciji Zavezinih listov je razpravljal tov. Černež, ter se tozadevno sprejeti predlogi posljejo Zavezi.

O »Poslovnem redu« Zaveze je govoril tov. Brinar ter stavil na podlagi podanih izjav okr. društev predloge, ki so bili z nekaterimi pripombami sprejeti ter je bil tov. Brinar določen, da jih zagovarja pri Zavezini glavni skupščini v Pulju.

O »Gospodarski zadrugi« je poročal nje načelnik tov. Černež, da se podjetje prav lepo razvija, a bi se lahko še bolje,

ko bi učiteljstvo imelo več smisla za to stvar.

Izmed predlogov so bili sprejeti:

1. Delegacijska zborovanja naj so tajna; pristop imajo le zastopniki društev, ki se morajo legitimirati.

2. Zveza priporoča štaj. učiteljstvu prav krepki pristop »Društvu za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani,« zano pa razmišlja o ustanovitvi preprostega dijaškega doma za učiteljske otroke v Mariboru.

3. Vodstvo Zveze in Zaveze naj priporoča vsem učiteljskim društvom, da se sprejme na okr. učiteljskih konferencah po »Učit. tiskarni« v Ljubljani izdano K. Widrovo »Moje prvo berilo« kot učna knjiga v vse slovenske šole vsaj na kmetih.

4. Vsak učitelj ali učiteljica sme biti član drugih učiteljskih društev, ako plača pri domačem članarino.

5. Zaveza in Lehrerbund naj delujeta na to, da smejo učiteljice poučevati tudi v višjih razredih mešanih šol.

6. Izrazila se je želja, da se naj odboriki v Lehrerbund in v Zavezo volijo izmed odbornikov Zveze.

Priporoča se pristop k »Samopomoč« in »Selbsthilfe«.

Volitve.

Odbor Zveze: Jos. Rajšp, predsednik; Ljud. Černež, namestnik; Ivan Tomažič, tajnik; Ljudev. Potočnik, namestnik; Anton Gnus, blagajnik; Anton Ogorelec, namestnik; odborniki: Janko Knapič, Fran Brinar in Avguš. Požegar.

Pregledovalci računov so: Pavel Flerè, Fran Voglar in Fran Zupančič.

Delegati v Lehrerbund so voljeni tako, da ima vsak okraj svojega zastopnika, in sicer: Ivan Kelc, Hinko Schell, Radoslav Knaflič, Anton Gnus, Jak. Kopic, Ivan Tomažič, Anton Ogorelec, Pavel Flerè, Otilija Feigel, Fran Vrečko, Ivan Koropec, Tomo Kurbus. Namestniki: Marijana Luknerjeva in Ljudmila Schreinerjeva.

Delegati za Zavezino skupščino: Radoslav Knaflič, Lud. Potočnik in Ivan Lešnik.

LISTEK.

Moje potovanje po Švici.

(Konec.)

Razgled vso pot prekrasen. Spočetka smo bili v megli, a kar hipoma smo nad njo. Solnce ogreva zrak, megla polagoma izgine.

Na vrhu smo. V dolini okolo nas sama jezera in z mesti in vasi posejani bregovi. Kako lepo ob zahajajočem solncu, ko se vrhovi v raznih barvah bliščejo in zlatijo, spodaj pa ležijo doline in ravnine v temi in megli. Vtisk, ki ga napravlja razgled z Rigija ob lepem vremenu, ostane nepozabljn. Toda tudi od te krasote se moramo posloviti in se spustiti zopet v nižave. Pozno zvečer stopimo na ladjo, da nas ponese po tako krasnem dnevu, po toliko užitkih zopet v mesto nazaj.

Sredi jezera smo. — Zaradi prijetnega večera ostanemo na krovu. Na jezeru je vela le lahka sapica. Ladja plava popolnom mirno in lahno; čuje se le ropotanje strojev in hoja mornarjev po krovu. Jezero — tiho — mirno. Ptice so se skrile, le blede mesec plove med zvezdami in čarobno razsvetljuje s srebrnim svitom vso prirodo. In tukaj v tako jasni noči, v naj-

lepšem kraju domovine so se zbrali oni trije voditelji kmetov (Adolf Melchthal, Walter Fürst in Werner Stauffacher) leta 1307. in povzdignili desnico proti zvezdnatemu nebu in pri Bogu prisegli:

da si bodo kot zvesti prijatelji pomagali do zadnje kaplje krvi;

da bodo cesarju in kralju svojemu vedno zvesti ostali; da bodo krivične sodnike izgnali iz dežele in da bodo nesrečnemu narodu priborili svobodo in stare pravice, kar se je tudi prihodnje leto zgodilo.

In jezero danes — miruje. — Danes ni tako razdraženo, kakor ob istem času, ko je dal Gessler prepeljati predrznega strelca Tella, da bi ga vrgel v ječo, kamor ne posije ne solnce ne mesec. V takem viharju sredi jezera je morala krepka roka ujetnika rešiti druge in sebe gotovega pogina.

Mrzla sapica nas je vzdramila iz teh misli. Občudovali smo prekrasno prirodo; nad nami vedro nebo kot svilen plašč poln biserov, pod nami temno jezero, v daljavi pa razsvetljava mesta Luzern. Tako daleč, sredi tujcev, sredi te krasote, v tihi sanjavi noči, se nam je storilo milo, in spomnili smo se domovine. Da bi se nekoliko potolažili, smo zapeli par domačih pesmi in bolje je bilo. Mornarji so še vedno enakomernih korakov hodili po krovu, nas pa

so navdajala razna čuvstva ob zvoku milih slovenskih popevk.

Ta dan nam ostane v trajnem spominu. Onih čuvstev, onih vtiskov ni mogoče povedati in — ker ni izrazov, ostanejo vedno v nas, ostanejo vedno prikrita tajnost.

V svojem načrtu pa smo imeli še eno veliko mesto, in sicer Curih ob istoimenskem jezeru. Železnica drži nekaj časa ob Cuškem jezeru (Zugersee), katerega obrežje se vedno pogreza. Tako je leta 1887. izginilo 21 hiš v hladnem valovju. Ko dospemo v Talwyl, imamo na desni že Curiško jezero.

Curih

šteje 189.000 prebivalcev in leži na iztoku reke Limat. Krasna je leža mesta — ob kristalno svetlem jezeru, čigar bregovi so polni hiš, sadnih vrtov in vinskih gor; v ozadju pa s snegom pokriti vršaci.

Po široki kolodvorski cesti, v kateri se koncentriira vse mestno življenje, pridemo k jezeru. Izkopane stavbe na kolih pričajo, da je bila tukaj naselbina že v prazgodovinski dobi. L. 58. pred Kr. je nastal iz keltskih naselbin rimski Turikum. Že v srednjem veku je bilo mesto jako sloveče. Danes je tukaj sedež svilne industrije kakor tudi drugih izdelkov.

Veliki, 165 m dolgi most čez reko pri-merjajo Švicarji z genevskim Montblanc mostom. Blizu njega se dviguje prekrasna mestna hiša, poštna palača, velika stolna cerkev iz 11. stoletja v romanskem slogu; nedaleč proč stoji bronasti spomenik Cvin-glija, ki je bil od l. 1519.—1531. župnik na tukajšnji stolnici.

V hiši umetnosti je razstava slik. Omeniti še moram univerzo, tehniko, švicarski deželni muzej, Tonhalle in rdeči grad. Razen drugih šol se nahaja tukaj tudi šola za sviloprejo.

Ko smo želodcu dobro postregli, smo se namenili k jezeru, od koder smo pohiteli v Talwyl in zvečer zopet nazaj.

Na nasprotnem bregu Curiškega jezera drži železnica v slikovito mestece Rapperswil. V starem gradu iz 14. stoletja se nahaja spomenik dolgoletnih vojn za svobodo Poljske in od l. 1870. tudi poljski narodni muzej. Tukaj v svobodni deželi je nesrečna Poljska vendar našla miren kotiček.

Zaradi pomanjkanja časa nam ni bilo mogoče obiskati 513 m visokega Wülpelsberga, čigar vrh dičijo razvaline habsburškega gradu. Ustanovila sta ga okoli leta 1020 Werner Altenburški, škof v Straßburgu, in njegov brat Ratbolt.

Mogočni 24 m visoki stolp, čigar stene so 8 m debele, je še precej dobro ohranjen.

OBČNI ZBOR.

V torek, dne 14. aprila vršnega se občnega zbora se je udeležilo poleg 150 učiteljskega nekaj profesorjev in več učiteljskih višjih letnikov.

Predsednik pozdravi lepo število tovarišev in tovarišic ter goste, poudarjajoč, da kakor v prirodi se bliža tudi našim srcem vesela pomlad, up na boljše čase. Do sedaj je veljalo naše delo večinoma izboljšanju gnotnega položaja, a v naprej, ko smo dosegli ta smoter, posvetiti hočemo svoje delovanje vzgoji in izobrazbi izročene nam mladine. Predsednik Marib. učit. društva izraža veselje, da lahko pozdravlja v Mariboru toliko število tovarišev in tovarišic, širiteljev prosvete in napredka.

Jako zanimivo je bilo predavanje g. ravnatelja Schreinerja o »Ptičih selcih« in »zasledovalcih«, o kateri novi struji na pedagoškem polju še marsikateri do sedaj ni mnogo razmišljal. G. ravnatelj nam je podal natančno sliko o razvoju tega gibanja ter je bil h koncu sprejel njegov predlog, da Zveza pozove učiteljsko, naj to gibanje zasleduje ter izkušnje in nasvete objavlja.

Tovariš Požegar je govoril o »Altruizmu, njega moči in veljavi v družnem življenju«. Navzoči so poslušali z največjim zanimanjem njega izvajanja, oprta na praktično življenje. Da, več altruizma v srca narodov, posebno v srca kruhadajalcev — in srečni vsi bi bili. Obe predavanji sta bili z navdušenjem sprejeti.

Končno prečita predsednik došle pozdrave predsednika Zaveze, urednika Gangla ter nekaterih štajer. tovarišev in zaključil občni zbor.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za Potojski šolski okraj ima svoj redni občni zbor v četrtek, 7. maja t. l. ob 2. popoldne pri Sv. Ivanu (Matenja vas), želez. postaja Prestranek, s temle dnevnim redom: 1. Predsednikov nagovor. 2. Poročilo tajnikove namestnice. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Nekaj fizikalnih in kemičnih poizkusov za ljudsko šolo, proizvaja V. Volk, učitelj na meščanski šoli. 5. Posvetovanje, kako povzdigniti gnotno stanje Zavezinih listov. (Odobreni nasveti se vpošljejo do 31. maja t. l. vodstvu Zaveze.) — 6. Volitev novega odbora in delegatov za Zavezino skupščino v Pulj od 6.—8. septembra. — S tem občnim zborom se združita slavnostni odkritji nagrobnih spomenikov dveh rajnkih tovarišev Mihaela Kalana, bivšega nadučitelja v St. Petru, katera slovesnost se vrši istotam po dohodu jutranjih vlakov s sv. mašo ob 8-30 popoldne, potem pa ob 10. popoldne tudi s sv. mašo za rajnega nesrečnega tovariša V. Brusa pri Sv. Ivanu (Matenja vas). Kdor hoče obedovati, naj se zgleda pri šol. voditelju Metodu Požarju istotam. Teh dveh slovesnosti naj se dragi tovariši in tovarišice udeležijo po možnosti v obilnem, občnega zbora pa polnoštevilno. — Odbor.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v nedeljo, 3. maja, ob pol 10. v okoliški šoli. Vzpored: 1. Društvene zadeve. 2. Poročilo o Zvezinem občnem zboru; tov. Karbaš. 3. Slučajnosti. Ogorelec t. č., predsednik.

Saško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 7. majnika t. l., ob 10. uri pred-

poldne v Velenju, kamor priredi isti dan svoj majniški izlet Slovenjegraško učiteljsko društvo. Naše društvo je priredilo s sosednimi društvi že več skupnih zborovanj, ki so se vsa prav dobro obnesla, zatoj upamo, da bo tudi 7. majnik pravi učiteljski dan, na katerem nam bo ure skupnega bivanja sladila kolegijskost in bratska vzajemnost! Na veselo snidenje! Odbor.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj zboruje dne 3. maja t. l. ob pol 11. uri popoldne na Vidmu po sledečem dnevnem redu: 1. Čitanje zapisnika zadnjega zborovanja. 2. Društvene zadeve in poročila. 3. Volitev delegatov za letošnji občni zbor Zaveze v Pulju. 4. Razgovor o konferenčnih vprašanjih. 5. Slučajnosti. Odbor.

Učiteljsko društvo za laški okraj zboruje v nedeljo, dne 3. maja t. l., ob 10. uri popoldne v šoli na Zidanem mostu po sledečem dnevnem redu: 1. Čitanje zapisnika zadnjega zborovanja. 2. Predavanje g. dr. Frana Ilešiča: »O analizi stavkov«. 3. Poročilo o glavni skupščini »Zveze slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem« v Mariboru. 4. Slučajnosti. Tovarišice, tovariši! Zaradi zanimivosti dnevnega reda, zlasti 2. točke, se pričakuje, da se udeležite vsi tega zborovanja in tako dokažete ne le svojo stanovsko zavednost, marveč tudi svoje nagnjenje po nadaljnjem izobraževanju. Gostje dobro došli! Da bo tako, pričakuje zanesljivo odbor.

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje glasom sklepa v nedeljo, dne 3. majnika t. l., ob 11. uri v celjski okoliški šoli z nastopnim dnevnim redom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi in tekoče društvene zadeve. 3. Zadnjič preloženo poročilo računskih pregledovalcev. 4. Poročilo o zborovanju Zveze. 5. Razgovor glede letošnje uradne konference. 6. O naši vzgojni nalogi; nadaljuje Fr. Brinar. 7. Slučajnosti. 8. Popoldan majniški izlet po dogovoru. Učiteljsko našega okraja je res mnogostransko zaposleno. A to nedeljo posvetimo društvu, in vse drugo naj stopi v ozadje! Vljudo Vas vabi Fr. Brinar, t. č. društveni predsednik.

Agitirajte za svoje glasilo!
Pridobivajte mu novih naročnikov!

Komur ne ugaia zrnata kava, temu se priporoča Kathreinerjeva Kneippova sladna kava.

Kathreinerjeva je zdravlju popolnoma neškodljiva ter ima pri tem popolni okus zrnate kave.

Pri nakupu je plačil na dobro zaprto higijensko zavojnico s sliko župnika Kneippa. — Odprto, nestekano blago ni nikoli pristno Kathreiner.

Književnost in umetnost.

Popotnik Štev. 4. Vsebina: 1. Pribil: Dom otrok. 2. Pav. Flerè: Zgodovina v delovni šoli. 3. J. Baukart: O poždruvu. — V razmišljanje. 4. Evgen Sajovic: Učna osnova in inštrukcija za pouk telovadbe in odredba o prirejanju mladinskih iger na gimnazijah (vseh tipov) in na realnih šolah. 5. Književno poročilo: Ocene. Književno naznani. 6. Razgled: Pedagoški paberki. Šolska higiena. Šolske in učiteljske vesti. Šolstvo na slovanskem jugu. Inostransko šolstvo. Prosvetna kronika. Razne vesti.

»Matica Slovenska« je za l. 1913. svojim članom poklonila sledeče knjige: 1. Podlimbarski: »Gospodin Franjo«, izviren slovenski roman, ki obsega 500 strani in ki je zbudil vsestransko senzacijo; g. pisatelju se je za ta roman podelila častna nagrada. 2. Funtek Anton: »Tekma«. Slovenska drama, ki se je z lepim uspehom igrala v Ljubljani in Zagrebu. Nje tehtnost je brezdvomna; sicer bi se ne bili eni kritiki za dramo enako ogrevali, kakor so ji drugi nasprotovali. 3. »Hrvatsko-srbske narodne pesmi« (Kosovo, Kraljević Marko, Kralj Matjaž, Uskoki, srbska vstaja pod Črnim Jurijem, Jelačić, Lovćen). Knjiga ima obširen uvod o jugoslovanskem narodnem pesništvu ter stvaren in jezikoven tolmač (slovniški in slovski). Knjigo sta uredila zagrebški profesor dr. Drechsler-Vodnik in dr. Ilešič. 4. Mencingerjevih »Izbranih spisov« II. zvezek. Uredil dr. Jos. Tominec. 5. Strekelj-Glonar: »Slovenske narodne pesmi« 15. snopič. 6. Dr. Šleibinger: »Slovenska Bibliografija«. — Letopis iz finančnih virov ni izšel. Vse knjige obsegajo letos preko 95 tiskanih pol, torej dobrih 30 pol več nego lani. Tako obsežne niso bile Matične publikacije še nikoli. Tri knjige (Mencingerjeve »Izbrane spise«, »Gospodina Franja« in »Hrv.-srbske narodne pesmi«) je umetniški opremil g. Saša Šantel. S tem bogatim darom je stopila Matica v leto svoje petdesetletnice (1863/64—1914) ter se nadeja, da ji ostanejo zvesti ne samo dosedanja njeni člani, ampak da ji ob tej priliki pristopijo še novi. Opozorjamo še posebe, da je nekaj hrvatsko-srbskih narodnih pesmi natisnjenih v cirilici in da jim je dodano tudi avdilo za čitanje in pisanje cirilice. — Uredništvo »Učit. Tov.« ne dvomi, da je velik del njegovih čitateljev med člani »Matice Slov.«, vendar letos še posebe opozarja tovariše in tovarišice, naj naroče Matične knjige, prvič zato, ker je članarina (4 K) upravljenost v primeri z dosedanjim Matičnim knjig za 1913, in drugič, ker se je naprednjakom tesno okleniti institucije, ki jo vodi napredni duh. (Članarina se pošlje na naslov »Matice Slov.« v Ljubljano).

Rado Murnik: Lovske bajke in povesti. I. zvezek Knjižnice Slovenskega Ilustrovanega Tednika. Elegantne, priročne knjižnice v žepnem formatu doslej še nismo imeli; zdaj pa je začela izhajati K. S. I. T., da izpolni to vrzel. Prvi zvezek pri naša Murnikove lovske humoreske, bajke in povesti v obliki, ki se mora imenovati zgledna. Papir je fin in trpežen, črke moderne in lahko čitne, format eleganten in trda vezava prav lična z naslovno sliko H. Šmrekarja. Dvanajst spisov, večinoma humornih, je v tej knjigi, vsi pisani v krasnem jeziku in s temperamentnim slogom, ki privlačuje in zanima vseskozi. Iz lovskega življenja so zajete te povesti, a seveda igrajo vlogo večinoma le takozvani nedeljski lovci; zato je ta knjiga zabavna za vsakogar, čeprav ni lovec ali ribič. Povesti niso ponatisli iz S. I. T., nego jih je humorist iznova priredil za to knjižnico. Ker se vsakdo rad smeje ter si posladi življenje s humornim berilom, bo ta Murnikova knjiga vseobče dobrodošla. Ime Rada Murnika, našega prvega humorista, že jamči za kakovost te njegove nove knjige. Vse njegove prejšnje humoreske je sprejela naša publika z veseljem, saj je naša književnost na humoristih jako uboga. Zato smo prepričani, da s tem prvim zvezkom K. S. I. T. humora željnim čitateljem in društvom prav posebno ustrežemo. — Elegantno vezana knjiga obsega 192 strani ter stane v upravnistvu Slov. Ilustrovanega Tednika (s poštino vred) in po knjigarnah 2.50 K. — Kdor pa se naroči na Knjižnico Slov. Ilustr. Tednika, dobi to knjigo za 1.60 K, zakaj naročnina za prvi letnik knjižnice, ki bo obsegal 5 knjig, znaša le 8 K. Naročnina se lahko plača ali vsa naenkrat ali v dveh obrokih po 4 K ali pa v štirih zaporednih mesečnih obrokih po 2 K. — Pet elegantno vezanih izbornih knjig za samo 8 K! Naročite se na Knjižnico Slov. Ilustr. Tednika!

Obrambni vestnik.

= V osebno obrambo. Prejeli smo — za zadnjo številko prepozno — in priob-

čujemo: V »Zarji« z dne 8. t. m. sem priobčil odprto pismo na g. Jelenca, ki je tako osebno, kot so pisma sploh osebna. V tem pismu sem označil način boja g. Jelenca po zasluženju. Karakteriziral sem samo njegovo delo. Vsak, kdor stvar objektivno presodi, se lahko prepriča, da ta karakterizacija ni bila krivična, in to je zame glavno. Če je bila pa žaljiva, ima g. Jelenc najmanj pravice pritoževati se. Krivico je delal on meni in ne jaz njemu, zato naj posledice pripiše lepo sam sebi in svojemu nekvalificiranemu delu. V odprtem pismu ni niti ene trditve, ki bi je ne mogel dokazati. — Poskus v »Učit. Tovarišu«, v katerem se opravičuje mistifikacija g. Jelenca, se je povsem ponesrečil. G. Jelenc je dotični stavek nalašč tako formuliral, da je vrgel med čitatelje sum o provenienci mojih člankov. Zaman iščem po drugem vzroku. — Zadnji »Učit. Tovariš« trdi, da tisti stavek ne očita nič tega, kar je očital tržaški list, »temveč z negacijo celo izpodbija trditve«. — Po tej izjavi je bil torej namen g. Jelenca, negirati dotično trditve. — Kako pride g. Jelenc do tega, — se zastoj vprašujem — da negira reči, ki ga kratkoma nič ne brigajo. Ali mu je moje dobro ime tako zelo na srcu? Ali niso storili tega drugi, ki so bili bolj poklicani zato? In vendar: vzemimo slučaj, da je negiral g. Jelenc res iz same dobrohotnosti do mene. V tem slučaju pa moram suponirati, da je bil tako ginjen, da je popolnoma pozabil, da ni kompetenten za tako negacijo. Kdo naj pa kaj da na njegovo negacijo? — Kaj pa forma tiste negacije? Vsaka negacija mora biti jasna; kategorično mora zanikati neresnico in povedati resnico. Kaj pa v tem slučaju? Vzemimo za primer tovariše s Štajerskega! Velika večina jih ne čita niti »Edinosti«, niti »Zarje«. Ves incident z mojimi članki jim je torej nepoznan. Kar pride »negacija« g. Jelenca. Kaj je povzročila? Je li dosegla svoj namen? Gotovo! Pa kako? Tako, da je zdaj velika večina štajerskih tovarišev izvedela in je prepričana, da podpisujem jaz članke dr. Tume. To je uspeh »negacije«. In za tako negacijo naj bi bil morebiti še hvaležen? Hvala lepa, g. Jelenc! Kar dve muhi na udarec. Rešili ste mojo čast, istočasno pa dokazali, da ima Zaveza program. Pa še lep program! — Po vsem tem prihajam do zaključka, da je bila Jelenčeva negacija mistifikacija, pa če je bila tudi vržena v svet z drugim namenom. — Kar se pa tiče drugih izvajanj zadnjega »Učit. Tovariša« na moj naslov, se mi zdi, da streliš daleč preko cilja. Manj bi bilo več — namreč njegove morale. Jaz smatram vso zadevo kot čisto osebno značaja med g. Jelencem in seboj. Obrnil sem se radi tega direktno na g. Jelenca in od tega momenta neha biti to »naša polemika« in postane najina. »Naša polemika« ni bila s tem čisto nič onečaščena, toliko manj, ker sem se zatekel celo v drug list. Svoje osebne zadeve smem pa zastopati v tistem tonu, ki se meni zdi najprimernejši. Odgovoren sem zanj sam, zato odklanjam vsako utikanje v moje privatne zadeve. Če me kdo žali in mi podtika nepoštenosti si bom poiskal zadoščenja tako, kot je to meni prav, brez ozira na kogarkoli. Kot organiziran učitelj nisem še dolžan molčati na krivice, ki se mi gode. Protest »Učit. Tovariša« je torej čisto odveč, ker je izgrešil svoj cilj in prekoračil svoj delokrog.

Alojzij Hreščak.

Opomba uredništva: Ta obramba tov. Hreščaka zasluži pač nekoliko odgovora od naše strani. Ne vemo sicer, bomo li zopet ustrelili »daleč preko cilja«, bo li naš list zopet »izgrešil svoj cilj in prekoračil svoj delokrog«, ampak vzlic temu se hočemo poslužiti svoje pravice, ki jo imamo kot svobodni časnikarji, ne da bi hiteli prej vprašat tov. Hreščaka, je li nam dovoljeno, braniti to, kar se nam zdi vredno obrambe, in obsojati to, kar se nam zdi vredno obsodbe! Mimogrede bi vprašali, je li cilj in delokrog »Zarje«, da meče iz Hreščakovega peresa poštenemu Jelencu v obraz impertinentno mistifikacijo, ga stavlja v vrsto nepoštenih in revolverskih ljudi, ga obklada z nesramnostjo, ga tira v vrste cigánov in vagabundov, ter mu očita intimnost z lažnjivo dvojico!... To so vendar tako gorostasni očitki, da jih naš list kot učiteljski list ne more in ne sme molče kvitirati!

Je li to »naša polemika« ali ne, to je postranskega pomena, to je od Hreščakove strani le cepljenje dlake. Nam se zdi, da je polemika naša, ker so ljudje, ki polemizirajo, tudi naši: Jelenc in Hreščak. Ta poslednji pravi vendar danes sam, da je organiziran učitelj, in to tudi je, ker je član Sežanskega učit. društva! V pismu na nas se tudi obrača na urednika našega glasila, čeprav je na zborovanju svojega društva dne 5. marca t. l. v Komnu v družbi s svojimi somišljeniki trdil, da »U. T.« ni naše glasilo! — No, pa tudi v našem glasilu predbaciva Hreščak Jelencu — nekvalificirano delo, kakor mu je v »Zarji« zalučal v lice, da je imperti-

Od tukaj je baje prekrasen razgled po vsem ozemlju nekdanjih habsburških grofov, po vsem porečju Aare, Reuss in Limat do visokih Alp.

Napočil je zadnji dan — moramo se ločiti od krasne Švice, a tudi tega hočemo še pošteno izrabiti. Že smo v železnici, ki nas pelje mimo 40 km dolgega Curiškega in Valenskega jezera, ki je obdano od samih skal, čez Ren vedno višje in višje. Od Ragaza naprej vidimo veliko razvalin, ki pričajo, da so tu zgodovinska tla. Preden dospemo v Chur, opazimo na desni strani razvaline nekdanjega gradu kneza Lichtensteina.

Vrsti se predor za predorom, viadukt za viaduktom. Pod seboj vidimo mostove, viadukte in predore, kjer smo se par minut poprej peljali, okolo nas pa visoke gore in snežnike.

Skozi Albulu dolino dospemo v prekrasni Engadin in kmalu smo 1839 m visoko v

St. Moritzu.

najvišje ležečem kraju v Engadinu, na obšolnčju, popolnoma zavarovanem proti burjam in mrzlim vetrovom. Obdajajo ga snežniki in ledeniki. Iz vasi St. Moritz drži železnica v istoimensko kopališče, ki je vse leto odprto in obstoji iz samih hotelov in elegantnih trgovin. Med velikimi hoteli

imenujem n. pr. kolodvorskega, mogočno stavbo z 10 nadstropji in najnovejšimi udobnostmi. Kopališče je svetovno znano zaradi solnčnih kopeli, ki se jetičnim posebnostjo priporočajo. Tudi pozimi dosega solnčna toplota na verandah do 40° C, medtem ko okolico pokriva sneg in led. Pozimi je kraj tudi dobro obiskan zaradi zimskega športa.

Tako smo videli tudi ta raj. In ko je solnce zahajalo in zlatilo vrhove snežnikov, smo se spustili po romantični poti v dolino.

Zopet drči vlak čez mostove in viadukte iz samega kamnja. Občudovanja vredno je to delo človeških rok.

In solnce že za goro tone, okrog pa lega mrak hladan.

Nekako žalostni in potrti smo bili. Zamislili smo se — in sanjali o lepih dneh. Ne zremo jih več, minulo je prelepo potovanje, samo spomin nam je ostal.

Oplnoči smo bili na avstrijskih tleh, in mlada zora nas je pozdravila po 17urni vožnji v

Inomostu.

Ostali smo nekaj dni tukaj, da si ogle-damo zgodovinsko mesto nekoliko natančneje, potem pa smo se odpravili proti domu — na zeleno Štajersko.

mentna mistifikacija njegov element, kakor mu je v »Naših Zapiskih« odrobil glavo in odrekal vsako načelo... Poleg tega pa še tisto prezirljivo in ošabno vprašanje v današnji Hreščakovi obrambi: »Kdo pa kaj da na njegovo negacijo?«... Torej: tov. Hreščak bi smel zbadati — začel je vendar prvi! — pavšalno žaliti in justificirati na vseh koncih in krajih, mi bi pa ne smeli braniti niti predsednika svoje Zaveze v svojem listu?! Tako daleč vendar ne gre naša — morala, ki nam z njo danes kadi pod nos tov. Hreščak. Pač pa se nam zdi nemoralno, ako brez povoda in dokaza trdijo na Hreščakovo iniciativo »Naši Zapiski«, da slovensko učitelstvo »organizirano tava kot razkropljena čreda, organizacija mu je cokla, ki ovira njegov razvoj, mesto da bi mu bila najtrdnjša opora...« Ali so pa morda take neosnovane in nedokazane trditve socialistične revije — nje cilj in delokrog? — Kar se tiče podtikanja, češ, da Hreščak ne piše svojih člankov sam, je to podtikanje Jelenc negiral, kakor smo mi kategorično konstatirali v velikonočni svoji številki in kakor smo to tudi že poudarili v svoji 12. številki z dne 20. marca t. l., torej je o tem poučeno tudi tisto učitelstvo, ki ne bere »Edinosti« in »Zarje«. Toda tov. Hreščak na Jelencovo negacijo nič ne da, nam pa priporoča manj morale in odklanja vsako vtikanje v svoje privatne zadeve... Ker je Hreščak prvi začel kar z otesavanjem celotne organizacije, ker jo je Jelenc, kot predsednik te organizacije branil, pravi sedaj Hreščak, da »je krivico delal on meni in ne jaz njemu.« Ker ga zmerja s psovskami, ki se sploh dokazati ne dajo, zato dela Jelenc Hreščaku krivico... Preljubi prijatelj, to je vendar čudna reč! Kar stori eden od nas, je vse zanič, je »demagoško najhujšega kalibra« in »dr. Tuma pa bo potem Vašemu dokumentu »hvaležnosti« pač prisiljen revidirati svoje dobro mnenje vsaj o enem članu vodstva naše Zaveze...« (»Zarja« z dne 8. t. m.) In seveda, da pride stvar do viška, mora v polemiko tudi — program! — Povejmo torej odkritosrčno besedo: Mi smo dokazali s priobčenjem mnogih člankov v zadnjem času, da smo objektivni, kolikor se da. Naj se zbistrijo pojmi, naj govori vsak, ki mu je za stvar! — Iz obilice besed se utegne izluščiti zdravo jedro. A enega čuvstva se ne moremo iznebiti. Nekateri »mladi« so se dvignili na visoko stališče, da ni vse drugo nič, razen to, kar sami vedo; zato je njih beseda zgolj negacija, saj nismo čuli — razen ob koncu Pahorjevega članka — niti ene pozitivne besede ali trditve, niti enega predloga, ki bi meril na izboljšanje — v Komnu so n. pr. sklenili črtanje vsega člena V. poslovnega reda, a kje naj dobi Zaveza denar, tega niso povedali! — Iz današnje obrambe zveni celo podtikanje slabega namena, kjer ga absolutno ni. To trdimo kategorično, ker prizadete poznamo! Ako samo slabo sodite o človeku in tovarišu, potem je resnosti in stvarnosti konec, potem stopa samo osebni moment v ospredje, potem se uresničuje beseda dr. Tume, izrečena v Trstu, da velja boj osebam in ne stvari! — Če je stvar taka, sme seveda tudi tov. Hreščak zastopati svoje osebne zadeve v tistem tonu, »ki se meni zdi najprimernejši«, a nas ni volja, da bi trtili čas in prostor, ako nečete verjeti naši poštenosti in naši nameri, da hočemo po svojih najboljših močeh ostati zvesti v službi stanu in tistim, ki so člani naše organizacije! To je naša poštena in prijateljska beseda!

= »Slovenec« se v številki 90. z dne 22. t. m. nekaj ujeta zaradi našega zadnjega uvodnega članka, ki je pisan tako mirno in stvarno, kakor napihnjeni Slomškarij okrog »Slovenca« še ene navadne polemične notice ne znaajo spisati v takem tonu. Iz tistih »Slovenčevih« skrajno neokusnih besed se čuje očitiranje, kakor da bi si mi hoteli lastiti zaslugo, da se plače kranjskemu učitelstvu regulirajo. Ne, prijatelji! To ni naša zasluga, pa tudi Vaša zasluga! Ampak to je zasluga pravične stvari in to je zasluga države, ki je dala v ta namen denar! Vaša zasluga — to je tiste »katoliške učiteljske organizacije«, ki je po »Slovenčevem« zatrdilu nam trn v peti in katere nasvete in želje je upoštevala večina deželne zbornice — pa je, da bo kranjsko učitelstvo letos prikrašeno najmanj za 675.000 K, če ostane načrt tak, kakor ga je sprejela večina in če stopi zakon v veljavo s 1. julijem t. l. Taka zasluga je pač žalostna za nas! Ako se zaradi tega čujejo iz vrst Slomškove Zveze »glasovi zadovoljstva«, bodi jim! Čudni patroni so to, ki so še vedno zadovoljni, četudi nam vzamejo 675.000 K! Morda bi bili tudi zadovoljni, ako jih za regulacijo nabrišejo vsakemu po 25, zlasti tistim, ki jim bodo ob pripravi časa zopet iz vsakega žepa vihrali »Slovenski Narod« in »Učiteljski Tovariši« in ki jim bodo usta polna »prokletih farjev«, kakor se je to godilo njega dni, ko jih še ni imel Jaklič na povodcu. In nam so

trn v peti! Nikar! Veseli smo, da jih nimamo več v svoji sredi, za nas kot tovariši nič več ne eksistirajo! Če bo po njih želja in nasvetih kranjsko učitelstvo prikrašeno za 675.000 K, potem je pač resnična trditev »Slovenčeva«, češ, da »se bo tudi vse učitelstvo imelo največ zahvaliti za tako znatno izboljšanje svojega gmotnega položaja!« Na prhodnem občnem zboru — zapomnite si to dobro! — jih bo Slomškova Zveza izvolila za svoje častne člani. Učiteljski Tovariš »pa se slednjič patetično udari na prsi«! Delali bomo nevzdržno in vztrajno naprej, da se končno uveljavi pravica: učitelju plače državnih uradnikov! Na vse drugo, kar nam »soli« Jaklič ali »Slovenski Učitelj« — molk in preziranje! — Vsebinska zadnja uvodnega članka pa seveda vzdržujemo v polnem obsegu.

Politiški pregled.

* **Boj za češke šole na Dunaju.** Upravno sodišče se je 15. t. m. pečalo z vprašanjem čeških šol na Dunaju. V poslopu Komenskega društva v III. okraju, Schützengasse, se je nastanila češka šola, dasi je društvo dobilo stavbno dovoljenje s pridržkom, da se poslopje ne sme za šolo izrabljati. Komenskemu društvu je dunajska občina ukazala, da ustavi obisk šole, pritožba na stavbno deputacijo se je zavrnila. Društvo je nato vložilo pritožbo na upravno sodišče in prosilo, da naj se, dokler prošnja ne bo rešena, odlok ne uveljavi. Nadaljne odredbe je stavbna deputacija ustavila in prošnjo odstopila magistratu, da stavi predloge. Dunajska občina se pa ni na rešitev ozirala in je prepovedala uporabo poslopja za šolo in jo zaprla. Ta odlok je pa stavbna deputacija razveljavila in dovolila obisk šole. Magistratni gremij je nato sklenil, da sestra zatvoritev, a ta sklep je zopet dunajski župan razveljavil. Namestništvo je županov ukrep razveljavilo in naročilo, dokler pritožbe ne reši upravno sodišče, da šola ne sme biti zaprta. Ta odlok je potrdilo notranje ministrstvo, dunajska občina se je pa proti njemu pritožila na upravno sodišče. **Upravno sodišče je pritožbo dunajske občine zavrnilo!** — Tako se moramo Slovani v Avstriji boriti za svoje zakonito zajamčene pravice! Kje je član XIX. drž. osn. zakona?!

* **Moderni moloh.** Tekom letošnjega leta bodo pričeli z zgradbo novih dreadnoughtov in bojnih ladij, ki naj bi nadomestovale bojne ladje tipa »Monarch«. Zgrade dalje dve novi oklopni križarici tipa »Spaun«, pri katerih porabijo pridobljene izkušnje. Bojne ladje »Szigetvar«, »Aspern«, »Zenta« bodo predelali. Od nameravanih novih dreadnoughtov bodo letos gradili dva. Delegacije se bodo pečale s preosnovo artilerije na najširši podlagi. Model poljskih havbic št. 99 in težki havbični model št. 85 dobila topove najmodernejše vrste. Novi poljski topovi bodo imeli jekleno-bronaste cevi. Preosnova poljskih havbičnih regimentov se izvrši do leta 1917! — Oddahnimo se!

* **Nemci in Jugoslovstvo.** Praška »Union« objavlja uvodnik o narodnostnih razmerah na jugu. H koncu pravi: »Nemci kličejo po močni roki. Tudi Slovan je pozdravlja, ako je pravičina, ker se mu je ni treba bati, zakaj nihče noče Nemcem niti lasu skriviti. Ako se pa para preveč razgreje, potem ne bo noben kotel tako močan, da ne bi končno eksplodiral. Kar počno Nemci tukaj na jugu, je že davno prekorajilo dovoljeno mero. Čimbolj bodo netili ogenj, tem gorkejša bo postajala.« — Sploh pa Nemci na jugu postajajo vedno glasnejši in njihova politika vedno bolj očitna. Pod krinko laško-nemškega prijateljstva iščejo nove poti v dosego svojih vsenemških smotrov. Jugoslovani imajo dvojnega sovražnika, ki jim hoče vzeti starodavno domovino in uničiti lepo jugoslovansko govorico. Zato je dolžnost vsakega Slovenca in Hrvatca, da se postavi v bran skupnemu sovražniku in mu pokaže, da so Jugoslovani pripravljeni braniti do zadnjega svojo lastno posest.

Srednješolski vestnik.

** **Puljska italijanska gimnazija.** Od puljske občine ustanovljena italijanska gimnazija, ki je bila pozneje podržavljena, se misli pohrvatiti. Uradni list je že priobčil razpis o ustanovitvi hrvatskih professorskih mestih. Razume se, da s tem niso zadovoljni Italijani in da kličejo Di San Giuliana na pomoč, dokler je še čas. — Od druge strani poročajo: Na puljski državni gimnaziji z italijanskim učnim jezikom se glasom sklepa istrskega deželne šolskega sveta uvede hrvaščina kot učni predmet, in sicer na tretjem mestu, to je za italijanščino in nemščino, torej obvezno.

** **Slezijski Poljaki** nameravajo ustanoviti v Skočovi privatno gimnazijo; to bi bila torej tretja poljska gimnazija v Sleziiji.

Učiteljski konvikt.

Darila: »Kmetška posojilnica ljublj. okolice« 50 K. — Odvetnik dr. Janko Žirovnik 50 K globe, iztirjane od župnika Fr. Šparovca iz Krašnje, v zadevi razžaljenja nadučitelja Antona Grmeka. — Gospa **Marija Tičar**, trgovka s šolskimi potrebščinami v Ljubljani, 30 K. — Bog plati!

Letnina: Tov. Ivan Kelc, nadučitelj v Novi Stitici, 3 K; tov. **Anton Mahkota**, nadučitelj v Voklem, 2 K. Hvala!

Narodne pesmi za mladino. Zbral in uredil Janko Žirovnik. Založilo »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta«. V Ljubljani 1914. Cena 20 vinarjev. — V zbirki je dvajset najlepših in najpriljubnejših narodnih pesmi, ki smo jih objavili v 14. številki. Pesmi so prav lahkotno harmonizirane in bodo v vsakem oziru ustrezale svojemu namenu, zato Žirovnikovo zbirko prav toplo priporočamo šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom, da jih širijo med šolsko mladino.

Moja setev. Tako je naslov I. zvezku Ivo Trošta zbranih spisov za mladino.

Kranjske vesti.

— **Odlikovanje.** Deželno predststvo je priznalo deželnemu šolskemu nadzorniku dvornemu svetniku Franu Levcu častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje.

— **Deželni predsednik in predsednik deželnega šolskega sveta** Teodor baron Schwarz pojde jeseni v pokoj. Njegov naslednik bo Rudolf grof Chorinsky.

— **Umrla je** dne 17. t. m. v Ljubljani v 53. letu svoje dobe gospa Marija Bahovčeva, vdova po pokojnem tovarišu Fr. Bahovcu. R. i. p.!

Štajerske vesti.

— **Š. Proslava 500letnice ustoličenja koroških vojvod v Mariboru.** Iz Maribora poročajo: Proslava ustoličenja koroških vojvod je sijajno uspela. Občinstvo je naravnost občudovalo preprostost, svežost ter blesk starih slovanskih narodnih noš. Ravno narodne noše, ki se jim je občinstvo divilo, so dale slavnosti sijaj in pomen, ki ne bo kmalu pozabljen. Mladinski prizor na večer pred ustoličenjem Volku novim je bil naravnost očarljiv. Ob končni živi sliki, ki je predstavljala poklonitev Sloveniji, je po napolnjeni dvorani zadonela pesem »Hej Slovani« in »Lepa naša domovina«.

— **Š. »Südmarka«** je v zadnjem času zopet pričela z intenzivnejšim delom. Na vseh krajih in koncih so pričele njene podružnice po svojih poverjenikih zbirati denar. Pri tem se tudi zgodi, da nadlegujejo Slovence. Kot zvemo od več strani, se dobe celo med slovenskimi trgovci in obrtniki posamezniki, pozabijo na svojo dolžnost in podpirajo »Südmarko« s prispevki, ki so mnogokrat dosti večji, kot so oni slovenskim narodnim društvom in obrtnim organizacijam. Največ takih mlačnežev in neznačajnežev je na klerikalni strani. Na raznih podporah je minuli mesec izdala »Südmarka« vsega skupaj čez 8000 K. Poslužuje se tudi novega sredstva: pokupuje deleže pri raznih zadrugah. S tem, zlasti v mešanih krajih, pomaga nemčurjem do večine glasov v združenem gospodarstvu. Za nas izvira iz vsega tega, da ne smemo ob nobeni priliki pozabiti D. C. M. in »Braničora«.

Splošni vestnik.

Učiteljski salonski orkester ima v četrtek, dne 30. t. m., v Dobju svoje vaje. Zaradi nerazdeljenega predpoldanskega pouka na tej šoli ima takrat največ pevski zbor svoje vaje v nadučiteljevem stanovanju, orkester pa po pouku v šoli.

Društvo upok. učiteljstva ima 7. maja t. l. pri Perlesu svoj občni zbor. Več danes v inseratu.

Ruše nad Mariborom. (Predstava.) **Mariborski slovenski učiteljskiški prirede v nedeljo dne 3. maja** ob pol 4. uri pop. v gostilni g. Novaka v Rušah pod pokroviteljstvom č. g. prof. dr. Ant. Medveda in g. prof. J. Marina trodejski ljudski igrokaz s petjem »Graničarji«. Po igri prosta zabava s plesom, šaljiva pošta itd. Med igro svira učiteljskiški orkester. Ker je čisti dobiček namenjen slovenski mariborski dijaški kuhinji, je upati na obilen obisk.

Društvo »Vrtnarska šola« je na občnem zboru dne 7. t. m. v Škofji Loki izvolilo k že obstoječemu odboru še nadaljne tri svetovalce in pregledovalce računov, tako da tvorijo sedanji odbor kot svetovalci: Burdyh Ervin, Škofja Loka; Flere Anton, Kamnik; Halada Marija, Škofja Loka; Herzmansky Franc, Ljubljana; Thaler Rafael, Škofja Loka; kot pregledovalci računov: Aparnik Franc, Kamnik; Caleari Franc, Trata; dr. Podgornik Karel, Gorica; Plantarič Ignac, Škofja Loka. — Poročilo o delovanju, dohodkih in izdatkih so udeleženci odobrili in na to se je kot letošnje darilo izvršila med navzoče razdelitev cvetic v lončkih.

Risarski tečaj za obrtnonadaljevalne šole obiskujejo ti-le tovariši: a) **Kranjsko:** Grčar Viktor, Ribnica; Pleničar Josip, Kropa; Pogačar Andrej, Kamnik; Repovš Miroslav, Tržič; Sadar Mirko, Boh. Bela; Schiffrer Egidij, Jesenice; Wagner Josip, Spodnja Šiška; Zavrnšek Alfonz, Ribnica. b) **Primorsko:** Dimnik Slavoj, Trst; Furlan Albin, Tomačevica; Kalan Josip, Kobarid; Paljk Leopold, Sv. Križ; Podgornik Miroslav, Volarje; Poljšak Alojzij, Kanal; Praprotnik Edvard, Miren; Spanger Alojzij, Rojan pri Trstu; Vendramin Fran, Dutovlje; Vovk Milan, Pliskovica. c) **Štajersko:** Drnovšek Fran, Sevnica; Voglar Fran, Celje; Vrečar Rajko, Zalec.

Petintridesetletni službeni jubilej bodo praznovali letos ti-le tovariši, ki so 1879. l. maturirali: Jakob Dimnik, nadučitelj na I. mestni šoli v Ljubljani; Janko Jančič, c. kr. vadniški učitelj v Ljubljani; Janko Vrežec, nadučitelj v Ribnem pri Bledu in Josip Žirovnik, nadučitelj v Gorjah na Gorenjskem. Sošolca navedenih jubilarjev sta Alojzij Kečelj, učitelj v Ljubljani, in Janko Muren, učitelj v Draščicah, ki sta pa morala zaradi vojaščine v 3. letniku prekiniti študije. Robert Erbljch je izstopil iz učiteljstva ter si služi svoj kruh s prodajo glasovirjev na Dunaju. Umrli so pa ti-le tovariši: Janez Bajec, učitelj na Ostrožnem brdu; Janez Bantan, nadučitelj v Loškem potoku; Ivan Bartel, nadučitelj v Šmartnem pri Litiji; Avgust Kleč, učitelj v Ljubljani; Alojzij Lavrenčič, učitelj na Slapu; Josip Pintar, učitelj v Tunjicah; Fran Ksav. Trošt, nadučitelj na Igu; Anton Vrančič, učitelj v Zagradcu.

Koroško slov. šolsko društvo je zborovalo na velikonočni ponedeljek v Narodnem domu v Pliberku.

Goriški deželni zbor bo, kakor poročajo, baje po delegacijskem zasedanju sklican na kratko sesijo, da reši proračun in nekatere nujne zakonske načrte. Nestrpno se izprašuje goriško učitelstvo, je li pride regulacija njegovih plač na vrsta?

Dobrodelna oporoka. Dne 13. t. m. je umrla v praškem Novem mestu gospa Karolina Slamova, vdova po uradniku severozapadne železnice, ki je skoraj vse svoje imetje volila dobrodelnim namenom. V svoji oporoki je napravila za glavnega dediča svojega imetja Narodno Jednogo Slovensko v Pragi, ki ima plačati Hlavhoviin zavodom v Pragi 10.000 K kakor ustanovo za češkega slušatelja medicinskega. Osrednji Šolski Matici 2000 K, Komenskemu na Dunaju 2000 kron, Deylovemu zavodu slepecev v Pragi 1000 K in več drugi legatov sorodnikom in siromakom.

Poljskemu si Sokolu je v Levovu umrla poljski bogataš dr. Afred Burczynski zapustil en milijon kron.

Demoljubna in dobrodelna oporoka. Dne 29. marca je umrla v Smihovu Karolina Kabrnova. V oporoki je volila 40 tisoč kron Osrednji Šolski Matici in 40 tisoč kron v razne druge namene, zlasti v narodne in dobrodelne.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na trdko

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštne prosti!

Izredno nizke cene!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Nekrolog rajnega tovariša Strelca priobčimo v prihodnji številki.

Prošnja.

Koncem novembra prejš. leta je umrl tovariš Štipko Jelenec, nadučitelj v p. v Kandiji. Leži na pokopališču v Šmihelu pri Novem mestu. Učiteljstvo mu namerava postaviti spomenik. V teh hudih časih pa učiteljstvo samo ne zmore dostojnega spomenika, zato se obrača tem potom do vseh prijateljev blagopokojnika — saj jih je imel mnogo — da z radovoljnimi prispevki pospešijo in omogočijo to namero. Prispevke prosimo pošiljati na naslov: **Dragotin Gregorc**, učitelj na Toplicah pri Rudolfovem na Dolenjskem.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Vabilo

na

občni zbor
društva upokoj. učiteljstva

kateri se vrši

dne 7. maja ob 2. uri popoldne pri Perlesu (zraven glavne pošte), Prešernova ulica (Cunder).

VZPORED:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Pregled računov in volitev dveh članov v ta namen.
5. Volitev odbora za leto 1915.
6. Slučajni nasveti.
7. Sprejem novih članov.

K. Engelman,
t. č. predsednik.

Barhenti flanele
cefirji
piketi
kanafasi
kepri
platna
Vzorci
franko.

M. Jirsová,

v Novém Hradku n. Met. 95 Češko.

Ustanovljeno leta 1869.

Orgle, harmonije
piana in planina

dobavi c. kr. dvorni dobavitelj

Jan Tuček

Kutna Hora, Češko.

Pošilja cenike brezplačno in franko.

Manufakturna trgovina

J. Grobelnik,

prej Franc Souvan sin

Ljubljana, Mestni trg 22
nasproti lekarne.

Posebno bogata zaloga

sukna za moška
oblačila !!

Najboljši nakupni vir

modernih blagov
za ženske obleke

iz svile, volne, delena itd.

Vedno zadnje novosti

rut in šerp.

Bogata zaloga

vsakovrstnih preprog, zaves in garnitur.

Izkušeno dobri šifoni, platuid, kotenine in drugo belo blago.

Zunajna naročila se točno izvršujejo.

P. n. učiteljstvu pri nakupu posebne ugodnosti glede cen in plačila.

Prvo splošno uradniško društvo avstro-ogrske
monarhije

na Dunaju, I., Wipplingerstrasse 25.

je ena največjih in najstarejših zavarovalnic za življenje v monarhiji in izvršuje zavarovanja za življenje in rente v vseh kombinacijah.

Za izboljšanje gospodarstvenega stanja, za preskrbljenost prihodnosti navezano je posebno učiteljstvo na samopomoč potom zavarovanja življenja; ugodnosti, ki jih nudi v tem obziru Uradniško društvo, pa tudi humanitetnemu delovanju namenjene uprave Uradniškega društva kažejo učitelju, da mu je najboljšje, če se oklene Uradniškega društva. Iz pravega spoznanja teh ugodnosti pridružila so se

največja učiteljska društva

Avstro-ogrske Uradniškemu društvu.

Silno ugodni zavarovalni pogoji Nizke premije. Izplačevanje nemudoma in brez odbitka.

Garancijsko premoženje leta 1913 86.8 milijonov kron

Stanje zavarovanj koncem leta 1913 223 milijonov kron

Izplačanih zavarovanj do konca leta 1913 128.5 milijonov kron

Pojasnila daje brezplačno in, ne da bi vprašalec prevzel kake obveznosti

Glavni zastop uradniškega društva

za Štajersko, Koroško in Kranjsko v Gradcu, Radetzkystraß 10.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

J. Pogačnik
mizarstvo.

Ljubljana, Marije Terezije c. št. 11 (Kolizej)

Zaloga spalnih ter jedilnih sob v različnih :
: najnovejših slogih. :

Zaloga otomanov, divanov, žimnic :
: in otroških vozičkov.

Spalnica v ameriškem orehu
350 kron.

Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni omari, en umivalnik z marmornasto ploščo in ogledalom.

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratniki in v to stroko spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

Velika izbira!

Solidna postrežba!

A. Schweitzer

Ljubljana, Prešernova ulica št. 48.

Velika zaloga črevljev

vseh vrst in najboljše kakovosti. Posebno trpežni črevlji za na deželo.

P. n. učiteljstvu nudim posebne ugodnosti. Pošilja se na ogled. Solidne cene.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg št. 9

Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, vojne mornarice, domobrancev i. t. d.

Očala in čepalniki
natančno po zdravniških predpisih.
Toplometri, barometri, mikroskopi,
daljnogledi Busch, Goetz, Zeiss i. t. d.

Fotografični aparati itd.
Moderno urejena delavnica z električnim obratom.

Ceniki brezplačno.

Tovarniška zaloga priznana najboljših švicarskih ur kakor tudi zlatnine in srebrnine.

Zaloga raznega risalnega orodja za dijake, inženirje, arhitekta itd.

Strogo solidna trdka!!
Ogromno število pohvalnih pisem na razpolago.

Krasni ceniki na zahtevo zastoj.

Cene solidne!
Postrežba točna!

Gramofoni od K 20.— naprej,
plošče od K 1.50 naprej vedno v zalogi.

Staršem, mladim ljubom, šolskim vodstvom, krajnim šolskim svetom in cenj. knjižnicam priporoča „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani sledeče

„Mladinske spise“

1. Mišjakovega Julčka zbrani spisi I., II., III., IV., V. in VI. zvezek à K 1.—
2. A. Rapè: Mladini, I., II. in III. zvezek 1.—
3. E. Gangl: Zbrani spisi, I., II. in III. zvezek 1.—
4. A. Rapè: Dane 1.—
5. J. Slapšak: Turki pred sv. Tilnom 1.20
6. Jos. Ribičič: Kraljestvo čebel —80
7. Jos. Ribičič: Vsem dobrim 1.—
8. Pav. Flerè: Babica pripoveduje —60
9. Pav. Flerè: F. Palnakovi spisi 1.—
10. Janko Žirovnik: Narodne pesmi za mladino, I. in II. zvezek —20

GRIČAR & MEJAČ

Ljubljana, Prešernova ul. 9.

Največja zaloga izgotovljenih
oblek za gospode, dečke in
otroke. Konfekcija za dame.

Točna postrežba. Solidne cene.